

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี¹

People's Participation in The Solid Waste Management of the
Takrud Sub-District Municipality, Mueang District, Saraburi

ธราธร มีชัย²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความสำเร็จด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผล ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้การทดสอบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยที่ ร้อยละ 60.6

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, ขยะมูลฝอยชุมชน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวีปริญญาโท หลักสูตรทวีปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the factors of Public participation in waste management and the success level of community solid waste management. 2. To study the relationship between public participation and the success of community solid waste management. 3. To study effective public participation styles for the success of municipal solid waste management. The group of samples was 120 people living in Takrud Sub-District Municipality, Muang District, Saraburi, the instrument used for data collection was a questionnaire. and Data analysis on average statistics and standard deviation, Analyze the data to prove the hypothesis, use Pearson's Product Moment Correlation and Multiple Regression Analysis.

Study results reveal that 1) The success of solid waste management in Takrud Sub-District is at high level. 2) Public participation in decision-making is related to the success of managing solid waste in the Takrud Sub-District at moderate statistical significance level of 0.01 3) Public participation in operations is related to the success of managing solid waste in the Takrud Sub-District at high level, with statistical significance level of .01 4) Public participation in benefits is related to the success of managing waste in Takrud Sub-District at high level, with statistical significance level of .01 5) Public participation in follow-up assessments is related to the success of managing waste in Takrud Sub-District at high level, with statistical significance level of .01 6) Public Participating in benefits and follow-up assessments have influence on the success of solid waste management at the percentage of 60.6.

Keyword: People's Participation, The Solid Waste Management

บทนำ

ข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย ปริมาณขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี 2562 เกิดขึ้นประมาณ 28.7 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 3) โดยขยะมูลฝอยจะถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 12.6 ล้านตัน (ร้อยละ 44) (ส่วนใหญ่เป็นขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์) และกำจัดอย่างถูกต้อง 10.3 ล้านตัน (ร้อยละ 36) โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกจัดการดังกล่าวมาข้างต้นมีสัดส่วนที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 11 ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้สาเหตุว่าการที่ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นมาจากการขยายตัวของชุมชนเมือง การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรแฝงจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย การส่งเสริมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมบริโภคของประชาชนที่นิยมความสะดวกสบายมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งสินค้าจากบริการสั่งซื้อออนไลน์สินค้าและบริการสั่งอาหาร ทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นๆ กระทรวงมหาดไทยแจ้งในคราวประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ว่าคณะรัฐมนตรี ได้ลงมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ. 2559 - 2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือขยะอันตรายที่แหล่งกำเนิดการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ การเก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปขยะมูลฝอย เป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิง Rose (อ้างถึงใน สานิตย์ บุญชู, 2527, หน้า 7) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ว่า ชุมชนใดที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น ปัญหาด้านขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของประเทศมาอย่างยาวนาน โดยภาครัฐพยายามรณรงค์เพื่อให้ประชาชนสนใจถึงปัญหาขยะแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถาวร เพราะปริมาณขยะส่วนหนึ่งก็มาจากประชาชนที่เป็นหนึ่งในแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยซึ่งประชาชนไม่ได้ทราบถึงวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง และภาครัฐที่พยายามรณรงค์แต่ในวงกว้างไม่ได้เข้าไปลงพื้นที่ในเชิงลึกกับประชาชน จากการนำเสนอที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนต่อความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยจะใช้พื้นที่การศึกษาที่ของเทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี

คำถามในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความสำเร็จด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผล ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี
6. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในเขตพื้นที่ เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาโดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้ในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี โดยมีการศึกษาถึงความสำเร็จในด้านของ การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

1. การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด
2. การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์(Cohen & Uphoff, 1977) ได้อธิบายถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการ โดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนด ทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างดำเนินการดำเนินงาน โครงการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับ โครงการทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน โครงการต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) เป็นทั้งการร่วมรับ ประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่อง ในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่

3.1 ผลประโยชน์ด้านวัตถุคือ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้นหรือการมี สาธารณูปโภคที่ เพียงพอ มีประสิทธิภาพ หรือคุณภาพดี

3.2 ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการศึกษาหรือมีการ รู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการ ให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลได้แก่ การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมาก ขึ้น และมีความรู้สึกถึงความ มีประสิทธิภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ประเมิน โครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการเช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะทำงานหรือ คณะกรรมการใน การประเมินผล หรือการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมี ส่วนร่วมในการ ประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการ พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

2. แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย

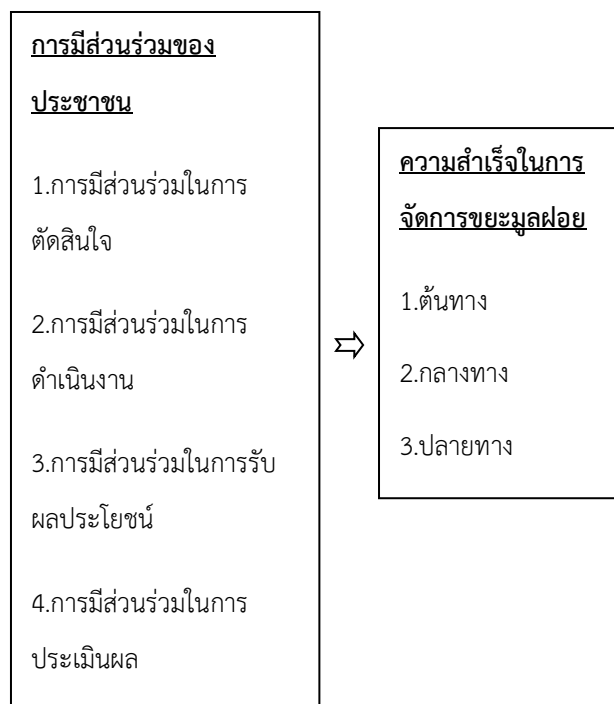
การวัดความสำเร็จโดยอ้างอิงจากแนวทางปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย ของสำนักงานส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี โดยมีตัวชี้วัดและความสำเร็จ 3 ด้านดังนี้

1. การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด (ต้นทาง) หมายถึงการสนับสนุนให้ ประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง หรือแหล่งกำเนิดมูลฝอยตั้งแต่ ระดับครัวเรือน เพื่อลดปริมาณ การเกิดขยะมูลฝอย ร่วมถึงการส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

2. การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กลางทาง) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอย

3. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ปลายทาง) หมายถึงปริมาณ ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตราย มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (sanitary landfill) การฝังกลบเชิงวิศวกรรม (Engineer Landfill) การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ การกำจัดด้วยพลังงานความร้อนการแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน เช่น เชื้อเพลิง RDF เชื้อเพลิงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า การส่งเป็นวัตถุดิบให้โรงงานปูนซีเมนต์ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,736 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยแจกแบบสอบถามกับผู้ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นจำนวนทั้งหมด 120 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling)

2. เก็บแบบสอบถามที่ทำเสร็จแล้ว

3. จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 120 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการสำรวจแล้ว คัดเลือกเฉพาะชุดที่มีความสมบูรณ์

5. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกรณีศึกษา เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อำเภอมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาการอยู่อาศัย

2. แบบสอบถามในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งหมด 4 หัวข้อคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. แบบสอบถามในด้านความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรีมีทั้งหมด 3 หัวข้อคือ การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

2. สถิติทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation) เพื่อใช้ทดสอบค่าความสัมพันธ์กัน เพื่อใช้ทดสอบค่าความสัมพันธ์กันสำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่า พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.14 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.764 , การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยที่ 3.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.680 , การมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยที่ 3.68 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.770 , การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.62 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.689

การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลตะกุด

จากผลการวิจัยพบว่า พบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ปลายทาง) โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.580 รองมาเป็น การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด (ต้นทาง) โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.515 และมีประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอย (กลางทาง) ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.23 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.514

ผลการทดสอบสมมติฐานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สมมติฐานที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สมมติฐานที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สมมติฐานที่ 6 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตัวใดตัวหนึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตพื้นที่ เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตะกุด อ.เมือง จ.สระบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับสูง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการจัดทำประชาคมทุก ๆ เดือนทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สามารถเสนอแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย

ได้ตลอดและจากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่จะแจกแบบสอบถามในช่วงที่มีการทำประชาคมทำให้ผู้ที่ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางอยู่แล้ว

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับสูง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์อยู่ตลอด และมีการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่มีการจัดทำถังขยะครัวเรือนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการคัดแยกขยะเบื้องต้นภายในครัวเรือนและเทศบาลตำบลตะกุดเองมีการแยกถังขยะแต่ละประเภท

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับสูง และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจะเป็นในด้านของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ดูสะอาดขึ้นแต่ในด้านของการได้รับรายได้จากการคัดแยกขยะหรือขยะรีไซเคิลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยอาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลตะกุดมีแนวทางการทำลายขยะที่แน่นอนคือการนำไปทำลายโดยบริษัท TPI ทำให้เทศบาลไม่ได้ให้ความสนใจกับการหารายได้จากขยะรีไซเคิล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับสูง และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยเก็บข้อมูลส่วนใหญ่จะแจกแบบสอบถามในช่วงที่มีการทำประชาคมและผู้มาติดต่อที่เทศบาลทำให้ผู้ที่ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ตลอด

การลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด (ต้นทาง) กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การจัดการขยะมูลฝอยเป็นนโยบายจากกระทรวงมหาดไทยจึงทำให้เทศบาลมีการดำเนินจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนอยู่ตลอด มีการให้ประชาชนจัดทำถังขยะเปียกครัวเรือนเพื่อเป็นการคัดแยกขยะเบื้องต้นในครัวเรือน เพราะทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะมีการประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการขยะได้ดี

ประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอย (กลางทาง) กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากเทศบาลมีการดำเนินงานด้านการจัดเก็บขยะอย่างจริงจัง มีการดูแลรถเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอและมีการจัดทำงบประมาณเพื่อซื้อรถจัดเก็บขยะให้เพียงพออยู่เสมอ

การกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ปลายทาง) กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากเทศบาลมีการทำข้อตกลงกับ

ว่าจะนำขยะไปกำจัดที่บริษัท TPI จึงทำให้ประชาชนไม่ได้รับผลกระทบจากบ่อขยะและกลิ่นขยะรบกวนการอยู่อาศัยเพราะเมื่อมีการจัดเก็บขยะแล้วจะมีการนำไปส่งที่บริษัท TPI เพื่อทำลายต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนการบริหารจัดการขยะโดยมาจากประชาชนเป็นหลักมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนรู้ระบบการจัดการขยะของเทศบาล
2. ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านของการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับทรัพย์สิน เทศบาลควรมีโครงการส่งเสริมการสร้างมูลค่าของขยะเป็นเงินแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เสริมจากการดำเนินงานจัดการขยะของเทศบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะต้องเพิ่มจำนวน กลุ่มตัวอย่างและกำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ให้ครอบคลุม เพื่อให้งานวิจัยสามารถนำไปประเมินความพึงพอใจของประชาชนได้อย่างครอบคลุมในพื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาเชิงลึกแท้จริงในการบริหารจัดการขยะ
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ มาประกอบด้วย เช่น บุคลากรที่รับผิดชอบงบประมาณ ขนาดพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย
กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือประชาชนการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มมูลค่า
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2563), แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”
ประจำปี 2563
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562), สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562
(<https://gnews.apps.go.th/news>)
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของ
เทศบาลตำบลตะกุด. (2563), แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561- 2565)
- นัยนา เดชะ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเลม็ด อำเภอไช
ยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สาขาวิชา
จัดการสิ่งแวดล้อม
- เบญจพรรณ สุวรรณท้าว. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (งานสารนิพนธ์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาวิชา
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลอง
ใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. (งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, สาขาวิชา
การจัดการภาครัฐ และเอกชน
- พิริยุดม วรรณพฤกษ์. (2555) การปรับปรุงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย. (ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต) สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- รัฐพล ศรีธรรมมา. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบล
เขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
- วชิรวรรณ งามละม่อม (2559), ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (บทความ) นักวิชาการและนักวิจัย สถาบัน TDRM
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ นามบุร (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์ (วารสารวิจัย วิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่
1 มกราคม-เมษายน 2562)
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำ โขง. (วิทยานิพนธ์ รัฐ
ประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏว
ไลยลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์.
- สุริยะ หาญพิชัย. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล
จังหวัดลพบุรี. (บทความวิจัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- Clark, John J. (1957). *Business fluctuations, growth, and economic stabilization: a reader*. New York: Random House
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T., (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies: Cornell University.
- Daniel, Wit. (1967). *A Comparative Survey of Local Govt. and Administration*. Bangkok: Kurusapha Press
- Montagu, Harris G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain: William Brendon and Son.
- Putti. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. **Human Relations**. 4(2): 275-288.
- United Nations (1981). **Yearbook of International Trade Statistics**. United Nations: UN Press.
- William, E. (1976). **Electoral Participation in a Low Stimulus Election**. *Rural Development*. 4(1): 111-124.